

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ
Кафедра “Менеджмент на транспорті”

ПРОГРАМА
курсу з дисципліни
“Світові тенденції на ринку транспортних послуг”

Харків 2010

Програма розглянута та рекомендована до друку на засіданні кафедри “Менеджмент на транспорті” 24 лютого 2009 р., протокол № 6

Рекомендується для студентів спеціальності “Менеджмент організацій” усіх форм навчання.

Укладачі:

доц. В.А. Волохов,
старш. викл. І.В. Маркова

Рецензент

проф. Н.В. Чебанова

ЗМІСТ

Вступ	4
Модуль 1 Світова транспортна система і її значення в підвищенні ефективності функціонування світового господарства	5
Модуль 2 Світові тенденції та закономірності подальшого розвитку залізничного транспорту	10

ВСТУП

Програму вивчення дисципліни “Світові тенденції на ринку транспортних послуг” складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно - логічними схемами освітньо - професійної програми підготовки спеціаліста та магістра за спеціальністю “Менеджмент організацій”. Програма охоплює змістові модулі, визначені в анотації дисципліни, яка наведена у варіативних частинах освітньо – професійних програм спеціаліста та магістра.

Предметом вивчення дисципліни є загальні закономірності розвитку залізничного транспорту провідних країн світу і визначення чинників, які їх обумовлюють.

Міждисциплінарні зв'язки: після вивчення дисциплін “Маркетинг”, “Економіка підприємств”, “Організація виробництва”, “Економіка залізничного транспорту”.

Основною метою викладання дисципліни “Світові тенденції на ринку транспортних послуг” є формування спеціальних знань та вмінь у майбутніх менеджерів - економістів щодо цілісної системи знань сучасних світових тенденцій на ринку вантажних та пасажирських перевезень.

Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є теоретична та практична підготовка студентів до опанування теоретичних основ світових тенденцій розвитку транспортної системи провідних країн світу, практичного використання здобутих знань для формування транспортних стратегій з метою реалізації конкурентних переваг залізничного транспорту.

МОДУЛЬ 1

СВІТОВА ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА І ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

ТЕМА 1 Об'єкт, предмет, структура та зміст дисципліни
“Світові тенденції на ринку транспортних послуг”

Практичні заняття

Розвиток світової транспортної системи в умовах інтеграції

Питання для самостійного вивчення

- 1 Роль транспортного ринку в економіці країни.
- 2 Роль транспортної системи країни в інтеграційних процесах.
- 3 Особливості сучасного розвитку світової транспортної системи.

Контрольні запитання

- 1 Об'єктивна необхідність вивчення курсу “Світові тенденції на ринку транспортних послуг” в умовах інтеграційних процесів світової економіки.
- 2 Об'єкт вивчення дисципліни.
- 3 Предмет вивчення дисципліни «Світові тенденції на ринку транспортних послуг».
- 4 Транспорт — найважливіша ланка у сфері економічних стосунків.
- 5 Роль залізничного транспорту в загальносвітовій транспортній мережі.

Список літератури

- 1 Железные дороги мира в XXI веке. Монография /Под общей ред. Г.Н. Кирпы. – Днепропетровск: ДНУЖТ, 2004. – 248 с.

2 Кирпа Г.Н. Інтеграція залізничного транспорту України у європейську транспортну систему: Монографія. - Дніпропетровськ: ДНУЗТ, – 2004.

3 Залізничний транспорт: Посібник / За ред. А.М. Дедзюка, Г.П. Матвіїва – К.: Державтотрансдеппроект, 2006. – 216 с.

ТЕМА 2 Загальні тенденції розвитку світової транспортної системи

Практичні заняття

Світові тенденції розвитку ринку вантажних та пасажирських перевезень

Питання для самостійного вивчення

1 Конкурентні переваги залізничного транспорту на ринку транспортних послуг.

2 Які галузі безпосередньо пов'язані з діяльністю транспорту?

3 Особливості сучасного розвитку світової транспортної системи.

4 Особливості розвитку інтермодальних перевезень.

5 Перспективи розвитку комбінованих перевезень.

6 Міжнародні транспортні коридори: їх значення та перспективи розвитку.

7 Вплив держави на розвиток та функціонування транспорту.

Контрольні запитання

1 Загальні тенденції розвитку транспортної системи країн світу.

2 Основні параметри світової транспортної системи.

3 Спільні риси розвитку транспортної системи країн світу.

4 Вплив НТП на транспорт та зміни в його структурі.

5 Місце залізничного транспорту на світовому ринку вантажних перевезень.

6 Місце залізничного транспорту на світовому ринку пасажирських перевезень.

7 Значення залізничного транспорту України в загальносвітовій транспортній системі.

Список літератури

1 Воронкова А.Є. Міжнародні економічні організації. Навч. посібник /А. Є. Воронкова, Л.В. Єрохіна , Л.І. Рябенко. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 343 с.

2 Кнуттон Р. Инвестиции и развитие железнодорожного транспорта //Железные дороги мира. – 2001. - №12.

3 Никитин О.А. Зарубежный опыт реформирования системы управления пассажирскими перевозками на железнодорожном транспорте <http://www.raexpert.ru/conference/2006>

ТЕМА 3 Перспективи розвитку залізничного транспорту європейських країн

Практичні заняття

Аналіз та загальні тенденції розвитку залізничного транспорту країн Європи

Питання для самостійного вивчення

1 Фактори, що обумовили необхідність структурних змін на залізничному транспорті країн Європи.

2 Переваги та недоліки організаційних моделей реформування залізниць.

3 Національні критерії побудови моделей реформування залізничного транспорту

4 Переваги та недоліки реформ залізничної галузі Великобританії.

5 Національні особливості структурних змін на залізницях Голландії.

6 Загальні тенденції розвитку залізничного транспорту скандинавських країн.

7 Особливості проведення реформ у Німеччині.

8 Національні особливості реформ у Франції.

9 Загальні підходи до структурних перетворень в Іспанії.

10 Специфіка структурних змін на залізницях Австрії та Італії.

Контрольні запитання

1 Чинники, що враховують під час реформування залізничного транспорту.

2 Передумови структурних реформ у залізничній галузі країн Європи.

3 Організаційні моделі реформування європейських залізниць.

4 Наслідки структурних змін у залізничній галузі для подальшого розвитку транспортної системи.

Список літератури

1 Дудина О.И., Бронников С.А. Опыт зарубежных стран по реструктуризации железнодорожного транспорта. Проблемы организации производства и труда в условиях реформирования транспорта // Сб. науч. тр. - Уральский ГУПС. – 2003.

2 Мойер Н., Томпсон Л. Варианты реорганизации железных дорог //Железные дороги мира. – 1993. - №7.

3 Предпосылки обеспечения конкурентоспособности европейских железных дорог //Железнодорожный транспорт за рубежом. Сер. Экономика и общетранспортные вопросы. ЭИ/ЦНИИТЭИ. – 1999. – Вып. 6.

4 Пути и методы реструктуризации железных дорог //Железные дороги мира. – 1998. - №4.

5 Темпы реформ на европейских железных дорогах //Железные дороги мира. – 2002. - №7.

ТЕМА 4 Закономірності розвитку залізничного транспорту в країнах Північної та Південної Америки

Практичні заняття

Загальні тенденції розвитку залізничного транспорту країн Північної та Південної Америки

Питання для самостійного вивчення

- 1 Особливості проведення реформ на канадських залізницях.
- 2 Сучасні напрямки розвитку залізниць Бразилії.
- 3 Реформування залізниць Мексики.
- 4 Структурні перетворення на залізницях Аргентини.
- 5 Переваги та недоліки реформ залізничного транспорту Колумбії.

Контрольні запитання

- 1 Закономірності розвитку залізничного транспорту у Північній Америці.
- 2 Особливості реформ на залізницях США.
- 3 Тенденції розвитку залізничного транспорту у країнах Латинської Америки.

Список літератури

- 1 Железные дороги мира в XXI веке. Монография /Под общей ред. Г.Н. Кирпы. – Днепропетровск: ДНУЖТ, 2004. – 248 с.
- 2 Аболин О.Ю. Железные дороги Канады после дерегулирования – М.: ЦНИИ ТЭИ МПС, 1999.
- 3 Дудина О.И., Бронников С.А. Опыт зарубежных стран по реструктуризации железных дорог. Проблемы организации производства и труда в условиях реформирования транспорта / Сб. науч. тр. - Уральский ГУПС. – 2003.

МОДУЛЬ 2

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ТЕМА 5 Аналіз та загальні тенденції розвитку залізничного транспорту країн Сходу, Азії та Африки

Практичні заняття

Сучасні тенденції розвитку залізничного транспорту країн Сходу, Азії та Африки

Питання для самостійного вивчення

- 1 Переваги та недоліки японської моделі приватизації залізниць.
- 2 Реформи залізниць Китаю: переваги та недоліки.
- 3 Структурні зміни на залізницях провідних африканських країн.

Контрольні запитання

- 1 Структурні перетворення на залізничному транспорті Японії.
- 2 Особливості розвитку залізничного транспорту Індії.
- 3 Перспективи розвитку африканських залізниць.

Список літератури

- 1 Буянов В.А. Коган Ю.Л. Железные дороги Японии: по пути преобразований //Железнодорожный транспорт. – 1992. - №11.
- 2 Конно С., Смит И. Приватизация железных дорог Японии – итоги и перспективы //Железные дороги мира. – 1998. - №6.
- 3 Железные дороги Марокко и Алжира //Железные дороги мира. – 2007. - №7.

4 Железные дороги мира в XXI веке. Монография /Под общей ред. Г.Н. Кирпы. – Днепропетровск: ДНУЖТ, 2004 – 248 с.

ТЕМА 6 Стратегічні напрямки розвитку залізничного транспорту країн СНД

Практичні заняття

Особливості проведення реформ залізничного транспорту країн СНД

Питання для самостійного вивчення

1 Визначення оптимальної моделі реформування залізничного транспорту Росії.

2 Перші підсумки реформування залізничного транспорту Росії.

3 Національні особливості структурних реформ залізничного транспорту Казахстану.

4 Реформи на залізницях Молдови.

Контрольні запитання

1 Передумови структурних перетворень на залізницях країн СНД.

2 Об'єктивна необхідність проведення реформ на залізничному транспорті Казахстану.

Список літератури

1 Котов Г.В. Железнодорожный транспорт в условиях рыночной экономики //Железнодорожный транспорт. – 1992. - №3.

2 Варнавский В.Г. Концессионное хозяйствование на железнодорожном транспорте //Железнодорожный транспорт. – 2003. – №2.

3 Толкачева М.М., Котов Г.В. Работа железных дорог в условиях рынка //Железнодорожный транспорт. – 1996. - №3.

4 Питтман Р. Конкуренция на железных дорогах: что выбрать России //ЭКО. - 2001. - №8.

5 Программа структурной реформы на железнодорожном транспорте //Экономика железных дорог. – 2001. – №8, 9.

6 Постановление Правительства Российской Федерации № 585 «О создании открытого акционерного общества «Российские железные дороги» от 18 сентября 2003 г. //Железнодорожный транспорт. – 2003. - №10.

7 Фадеев Г.М. Реформа...не политическая, а железнодорожная //Весь транспорт. – 2004. - №4 – 5.

ТЕМА 7 Пріоритетні напрямки розвитку залізничного транспорту України в умовах дії загальносвітових тенденцій

Практичні заняття

Стратегія розвитку залізничного транспорту України.

Питання для самостійного вивчення

1 Шляхи збереження конкурентних переваг залізниць України на ринку транспортних послуг.

2 Роль реалізації Концепції Державної програми реформування залізничного транспорту в підвищенні його конкурентоспроможності.

3 Принципи організації інтегрованих транспортних компаній та перспективи їх створення в Україні.

4 Пріоритетні задачі розвитку транспорту України.

Контрольні запитання

1 Роль залізничного транспорту України в економічних процесах перехідного періоду.

2 Роль транспортної системи України в євразійських інтеграційних процесах

3 Основні напрямки реформування залізничного транспорту України

Список літератури

1 Концепція Державної програми реформування залізничного транспорту від 27 грудня 2006 р. №651-р //Магістраль №1(1179). – 10 – 16 січня 2007 р.

2 Мукмінова Т.А. Структура природної монополії на залізничному транспорті України та деякі підходи стосовно її реформування / Зб. наук. пр. – 2002. - Вип. 565.

3 Аксенов И.М. Повышение конкурентоспособности железнодорожного транспорта (По материалам конференции «Проблемы экономики транспорта») // Залізничний транспорт України. – 2001. - №2.

4 Басов А.А. Методика попередньої оцінки варіантів структурної реформи залізничного транспорту України //Залізничний транспорт України. – 2006. - №1.

5 Корнієнко В.В. Особливості структурної реформи залізничного транспорту України //Залізничний транспорт України. – 2007. - №5.

6 Мукмінова Т.А. Реформування залізничної галузі: ключові аспекти // Залізничний транспорт України. – 2006. - №3.

